

toorn doet meer kwaad aan onze economische toestanden, dan tal van economische moeilijkheden, die Hij ons in Zijn gunst geeft om ze te overwinnen. En dat geldt ook voor het persoonlijke leven in het economische van al die voorbijgangers. We moeten hierbij dan vooral vasthouden, dat de Heere absoluut soeverein is en dat niemand tot Hem kan zeggen: wat doet Gij, doe eens verantwoord. Wie dat zou willen, moet eens het boek Job lezen. Job zeide: wat doet Gij? Maar toen hij er oog voor kreeg hoe groot en vol majesteit deze Koning is, toen zeide hij: Ik heb gesproken over dingen waar ik geen verstand van had.

Ook als de Heere zijn gunstgenooten tegenspoed in het economische zendt, dan zeggen zij door Gods genade vaak: ik heb geen aanspraak op Zijn gaven, hoewel ze er wel ernstig om smeecken en ook vaak na de beproeving evenals Job worden gezegend met het dubbele van vroeger.

.....
We besluiten: Niet het kapitaal geeft de menschen hun dagelijks brood.

Niemand onder de menschen, óók niet de groot-industriële, dankt zijn brood en kleed en huis en weelde aan het kapitaal.

Maar God geeft alle menschen de economische goederen. Hij verdeelt ze, Hij maakt onderscheid. Hij doet dat Souverein, en Hij doet dat door een samenstel van werkelijk gebeuren en werkelijke goederen, van arbeid en grond en handel en onderneming en kapitaal en door leiding van het familieleven en persoonlijk leven van de geboorte tot het graf.

God werkt daarbij middellijk. En als we dan dat groote werk Gods gaan naspeuren — als de econoom dan de „einden“ van dat werk begint te zien, dan ziet hij, onder al die dingen, die God gebruikt om ons te voeden en te kleeden, óók dat wat de economie: het kapitaal noemt, d.w.z. al die dingen als machines, grondstoffen, olie, kolen, landbouwwerktuigen, zaaizaad, werkpaarden, fabrieksgebouwen e.d., die door de menschen geproduceerd zijn met het doel voor verdere productie te dienen.

Dus: dingen die zijn voortgebracht niet om dadelijk onze nooddrift te vervullen, maar om alles wat wij behoeven en mogen ontvangen in het economische voort te brengen.

Ven van de drie productiemiddelen in streng wetschappelijke zin dus: natuur, arbeid, kapitaal.

Dit kapitaalbegrip is dus heel iets anders dan een kapitaalje, dat iemand heeft. Dat kan men beter „vermogen“ noemen.

We herhalen nog eens: Wanneer de econoom nauwkeurig let op Gods groote werk in het economische voor Zijn schepselen, dan ziet hij daar ook een lijn in — een werkelijkheid, die hij onder één begrip samenvat en dat is de productie, de voortbrenging van al onze economische goederen, waaronder ook ons dagelijks brood.

En als hij dan in die productie gaat onderscheiden, dan ziet hij naast den geweldigen factor van de groeikracht der natuur door de vruchtbaarheid van den bodem en de arbeid, die voor de economische voorziening geschiedt zoowel door ingenieurs als door arbeiders — dan ziet de econoom ook nog een derde — en dat is „het kapitaal“ als voortbrengingsfactor.

Bijgekerke.

A. JANSE.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

„De strijd blijft!“

Onder deze titel gaf Ds Vreugdenhil van Oud-Vossemeer bij J. v. d. Wal te Bruinisse een brochure uit, die hij bedoelt als een opwekkend woord in het belang van het Christelijk Onderwijs. Hij meent, dat zoo'n woord nog wel noodig is, bijlakens de felle strijd, die ons van buiten altijd nog bestookt en de langzame verslaving, die men in eigen gebieden meent te moeten constateeren.

De schrijver maakt dan uit de geschiedenis van onze schoolstrijd duidelijk, in hoe moeizame worsteling wij gekomen zijn tot de voorrechten, die wij thans genieten. Dat kunnen we nooit genoeg herhalen voor het thans levend geslacht. Dat kan op schoolgebied alleen in de war komen, verkeerde beginselen voorstaan, wanneer het de geschiedenis van de schoolstrijd niet meer kent. En dan wordt het ook duidelijk, dat we in onze dagen nog niet de wapenen kunnen opbergen. Immers de schoolstrijd woedt nog in het binnenland.

Hoe is de houding van vele gemeentebesturen bij nieuwe schoolstichting? Hoe zijn de uitlatingen in bladen als „De Haagsche Post“? Een felle actie wordt er gevoerd voor de Openbare school. De argumenten, waarmee men wil betoogen, dat deze school toch maar de eenig bruikbare is, zijn nog dezelfde als in de beruchte brochure, die in 1905 werd uitgegeven door de Bond van Nederlandsche Onderwijzers, onder de titel: „Maakt front voor de Openbare school“. Uit allerlei uitlatingen, van ver-

schillende personen, uit verschillende partijen, blijkt maar al te duidelijk, dat men de bloei van de Bijzondere school met leede oogen aanziet. Graag zou men de gelijkstelling van 1920 ongedaan maken, waarbij dan vooral het argument moet dienen, dat de Bijzondere school de versnippering brengt en het onderwijs noodeloos wanhopig duur maakt. 't Is heel goed, dat Ds Vreugdenhil nog even weer herinnert aan de cijfers, die bewijzen, dat juist het aantal kleine Openbare heel wat grooter is dan dat van de Bijzondere scholen en dat immers volgens onze L.O.-Wet het Openbaar Onderwijs de kostennormen bepaalt.

Alle roden is er inderdaad voor ons, om niet op onze lauweren te gaan rusten, maar paraat te blijven en rusteloos te blijven strijden voor de oude leuze: „De vrije school regel, de overheidsschool aanvulling“.

De schrijver wil ook eens letten op het buitenland. Hij wijst allereerst op wat op het terrein van onderwijs en opvoeding in Rusland gebeurt. Daar wordt gebroken met „de schadelijke invloeden van het familieleven, daar wil men vrij zijn van de burgerlijke moraal“.

Aangaande België maakt de schrijver attent op de sterke strooming, die er is, vooral bij de sociaal-democraten, om te streven naar de geleidelijke in-trekking van de subsidies aan de vrije scholen.

In Frankrijk staat men ook voor een nieuwe schoolstrijd. Men heeft daar in 1880 gekregen de z.g. „leeken-school“. Het onderwijs wordt daar gegeven door leken in plaats van door geestelijke broeders of zusters. Maar wie gedacht hebben, dat op deze scholen de kinderen zullen worden onderwezen in Protestantsche geest, worden hoe langer hoe meer teleurgesteld. Het onderwijs is daar gespeend aan alles wat den Protestant dierbaar is. Ze zullen ook daar moeten komen tot de oprichting van „vrije“ scholen.

In Italië wordt de school gesteld in dienst van het fascisme. Het kind in de schoolplichtige leeftijd behoort geheel aan de Staat. Er mag maar één schoolboek gebruikt worden: het staats-schoolboek. In elke school is een „altaar des vaderlands“. De meest verdienstelijke leerling mag elke morgen de daarvoor brandende lamp aansteken.

Ook in Duitschland is de gedachte der staats-paedagogiek overheerschend. De strijd om een school, die rekening houdt met de wereldbeschouwing van de ouders, is ook daar in volle gang. Liberalen en socialisten pleiten voor de absolute zeggenschap van de Staat over de school. En wat zal nu Hitler doen? In Mussolini's voetspoor wandelen?

't Wordt duidelijk, wie zoowel naar het buitenland als naar het binnenland kijkt, moet tot de conclusie komen, dat de strijd blijft. De schrijver wil ons een tweetal dingen helder voor de aandacht zetten. In de eerste plaats betaamt ons groote dankbaarheid, wanneer wij zien op de groote weldaden, die de Heere ons ten opzichte van de scholen tot dusver heeft geschonken. We zijn nu zoo ver gevorderd, dat bijna twee derde deel van onze kinderen bijzonder onderwijs ontvangt.

In de tweede plaats moeten we er nu voor zorgen, dat niet de gedachte ons besluipt, dat we het al ver gebracht hebben en dat we kunnen gaan rusten. Een overwinning brengt gevaren mee. Rusteloos moet worden gewerkt aan de uitbreiding, aan de innerlijke versterking van onze scholen. Het moeten ook in maatschappelijk opzicht de beste scholen zijn. En ook de geestelijke zijde van het werk moet op de voorgrond.

Ik wensch Ds Vreugdenhil, en onze Christelijke schoolactie geluk met dit boekje. Het moet veel gelezen worden. Het brengt oude en nieuwe dingen naar voren en kan ons aansporen het pand, ons toevertrouwd, te bewaren in 's Heeren kracht.

Gr.

G. MEIMA.

INGEZONDEN.

Ds. Berkhoff en de Hebreeuwse vocalisatie.

Naar aanleiding van een opmerking die ik in mijn artikelenreeks in dit blad, die de lezers zich hopelijk nog wel herinneren zullen, in betrekking tot Zach. 10:9 gemaakt heb, heeft Ds Berkhoff een heel debat ontkend over de „Hebreeuwse vocalisatie“. Misschien is bij dezen of gene de vraag gerezen waarom ik zelf aan dit debat geen deel heb genomen. En Ds Berkhoff wijst er met zekeren nadruk op dat ik nog niets van mij heb laten hooren (De laatste dingen van 1 Maart j.l.). Welnu, ik meen dat ons Gereformeerde volk er in ieder geval eenig recht op heeft te weten waarom ik tot hiertoe gezwegen heb en — zooals ik bij dezen verklaar — ook na dezen verder zwijgen zal.

Dit is niet, omdat ik aan Ds Berkhoff „onkunde“ verwijt. Integendeel, ik ben van het eerste moment af, waarop hij over „de bewuste vocaal“ begon te schrijven, helaas maar al te zeer overtuigd geweest dat er bij hem geen „onwetendheid“ in het spel was. Trouwens ware daarvan sprake geweest, ik zou mij gaarne ter beschikking hebben gesteld

tot het doen van pogingen om meer licht te ontsteken. Maar ik kon bij Ds Berkhoff geen onwetendheid veronderstellen, omdat men aan de Theol. School te Apeldoorn van de dingen waarom het in dezen gaat klaarblijkelijk uitnemend op de hoogte is, en omdat men daar in het algemeen kennelijk accoord gaat met de wijze waarop de Gereformeerde hoogleraren in de exegese van het Oude Testament aan de Vrije Universiteit en de Theol. School te Kampen te werk gaan. Hiervan geluigt een recensie van mijn eerste bijdrage tot de Korte Verklaring, het eerste deel van Jeremia, in 1923 geschreven in De Wakker door den toenmaligen Hoofdredacteur Lengkoek, aan wien het onderwijs in de exegese van Oud en Nieuw Testament was opgedragen. Deze schreef daarin over de moeilijkheden waarvoor vooral bij dit boek de tekst ons stelt: „De tekst, gelijk die ons is overgeleverd, geeft aanleiding tot veel vragen of de tekst wel juist is en wat er in het oorspronkelijke handschrift wel gestaan kan of moet hebben“. En met zeer dankbare voldoening heb ik toen nota genomen van de volgende beoordeeling van mijn tekst-kritische arbeid: „De tekst-kritische arbeid van Prof. Aalders valt in veel opzichten te loven. Met groote voorzichtigheid, altijd in nauw verband met den kontekst, heeft hij zijne keuze gedaan, waardoor dikwijls de tekst rijker en heerlijker ons toespreekt, en ook eenvoudiger verstaanbaar, dan in onze Statenvertaling“. Deze recensent dacht er dus geen oogenblik aan mij te beschuldigen van aanranding van het gezag der Heilige Schrift, zooals nu Ds Berkhoff doet. En dat ik in mijn Jeremia precies volgens dezelfde principes heb gewerkt als in mijn artikelen over het Chillasme, moge hier uit blijken, dat er in dit eerste deel van Jeremia negen gevallen voorkomen waarin ik een andere „vocalisatie“ heb voorgesteld (te weten in 6:30; 8:13; 10:23; 12:11; 16:8; 17:3; 22:10; 14; 23 vs 17), en daaronder zijn er vier (te weten 8:13; 10:23; 17:3; 22:14) waarin evenals bij Zach 10:9, de voorgestelde vocalisatie niet voorkomt in een van de nog bestaande Hebreeuwse handschriften (men schanke er dus wel zijn aandacht aan, dat verschil van vocalisatie ook daarin voorkomt), of grond vindt in een of meer oude vertalingen. Maar — nog eens, dit gaf geen aanleiding om mij te beschuldigen van willekeur die tot „huiveringwekkende consequenties“ zou voeren, en „het gezag zou wankel maken van het onfeilbaar Woord van God waarvoor onze vaders hun goed en bloed hebben opgeofferd“. Integendeel, mijn „voorzichtigheid“ werd geprezen.

Men zal dus begrijpen dat ik de boutades die Ds Berkhoff vanwege dat eens geval van Zach 10:9 tegen mij richtte onmogelijk kon toeschrijven aan het feit dat hij niet op de hoogte zou zijn van de noodzakelijkheid van en de vereischten voor tekst-kritische arbeid. Ik kon de zaak niet anders zien, dan dat Ds B. zijn aanval naar aanleiding van dat geval op een dergelijke wijze heeft opgezet, omdat hij meende aldus de mooie rol van „handhaver van het Schriftgezag“ tegenover mij te kunnen op zich nemen. Dat blijkt trouwens ook uit de wijze waarop hij zich gerechtigd achtte mijn argumentatie tegenover zijn lezers te commentariëren. Hij deed dit aldus: „Men begripte het: Prof. Aalders meent vrijheid te hebben, een vocaal, een klinker, onder het werkwoord zaaien te wijzigen, en nu wordt het: Ik heb hen gezaaid. Niet: in de Statenvertaling staat: Ik zal hen zaaien; maar in den grondtekst staat eigenlijk: Ik heb hen gezaaid; neen: er staat: Ik zal hen zaaien; doch ik maak er van: Ik heb hen gezaaid, — want dit komt mij beter uit voor wat ik wil dat de Schrift zal zeggen aangaande de toekomst van Israel...“ (de spatieringen zijn van Ds B.). Met diepe droefheid moest ik daarin constateeren een opzettelijke verdraaiing van mijn woorden. Niet uit onkunde, want wat ik precies geschreven had, was ter beschikking van Ds B., en ik durf mij vleien met de gedachte dat ik dat ook duidelijk genoeg had geformuleerd om voor geen misverstand te hooven vreezen. En waarom maakt deze Dienaer des Woords zich tegenover een medebroeder schuldig aan deze zonde tegen het negende gebod? Als het er hem om te doen is, evenals mij, om enkel en alleen nauwgezet vast te stellen wat Gods Woord zegt, kunnen we dan niet over en weer op zuiver zakelijke manier discussiëren, en zoo samen naar den juiste zin van dat Woord zoeken?

Doch — en nu weet men meteen waarom ik er verder het zwijgen toe doe — wanneer het duidelijk is dat Ds Berkhoff van een dergelijke zakelijke exegetische discussie niet weten wil; wanneer hij, na door anderen op de vingers te zijn getikt over zijn optreden, breede artikelen gaat schrijven om toch maar zijn eenmaal ingenomen standpunt, dat mijn opmerking over de „vocalisatie“ van een woord in Zach. 10:9 „Schriftaanranding“ zou zijn, te handhaven; wanneer hij zich zelfs niet ontzielt om van een smalend stuk uit een liberaal blad, geschreven door een spotter die blijkbaar allermint der zake kundig is (Het Vaderland, Avondblad van 15 Febr. j.l.) gretig gebruik te maken om mijn „afwijking“ te bewijzen — dan tred ik niet met hem in polemieken. Voor een ernstige, zakelijke discussie over de uitlegging der Heilige Schrift ben ik altijd te vinden, maar van een polemieken die vermijdt op de zaak zelf in te gaan (in dit geval:

om met c
toonen da
satie“, zo
nu eenma
e enig-moge
is), en ziel
ik een ha
ook mijn

Ik meent
artikelen s
deelen, da
den vorm
eerlang he
door mij g
komende
zich te ov
zakelijke
lijke open
zien van
Bij die p
laten; vo
noch tijd.

In „Het
schrijft P
komen vrs

Vraag
schillen
dien geb
dat?

Hierop

..... I
hetzelfd
chismus
techniam
lijk zo
in de ka
mige le
andere
m. i. go
catechis
kinderen
dagogis
kinderen
van een
dit opzi
samenst
aan die
vroeger
voor ge

Ik vi
het, on
jonge l
Katholi
kleine l
In de
vindt n
weidings
mus we
b.v. die
algeme
oudere
hun je
vader
„opdat
slechte
„opdat
de Hee
Joden
Testam
Tot zo
De sch
geloof n
kan men
omdat o
al eens
En, af
paedagos
algemeen
bleen“
at, wat
de tien
Gaaf
zullen k
over de
overbodi
leeren. 5
Kerk we
goog da
zooals i
boekjes
tien gel
dan doo
spronkel
den Bijl
Legt r
als bew
der tier
standig